

Preliminär Befolkningsstatistik 2014

BE0101

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	3
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	4
A.10	Syfte och historik.....	4
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	5
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration.....	6
B.0	Inledning	6
B.1	Innehåll	6
1.1	Statistiska målstorheter	6
1.1.1	Objekt och population	6
1.1.2	Variabler.....	8
1.1.3	Statistiska mått	9
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	10
1.1.5	Referenstider	10
1.2.	Fullständighet.....	10
B.2	Tillförlitlighet.....	10
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	10
2.2	Osäkerhetskällor.....	11
2.2.1	Urval.....	11
2.2.2	Ramtäckning	11
2.2.3	Mätning	13
2.2.4	Svarsbortfall	14
2.2.5	Bearbetning	14
2.2.6	Modellantaganden	14
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	15

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	15
3.1	Frekvens	15
3.2	Framställningstid	15
3.3	Punktlighet	15
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	15
4.1	Jämförbarhet över tiden	15
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	17
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	17
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	18
5.1	Spridningsformer	18
5.2	Presentation	18
5.3	Dokumentation	18
5.4	Tillgång till primärmaterial	18
5.5	Upplysningstjänster	18

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde:

Befolkning

A.2 Statistikområde

Statistikområde:

Befolkningens storlek och förändringar, befolkningens sammansättning samt invandring och asylsökande. (*Statistik om Asylsökande omfattas dock inte av preliminärstatistiken*)

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS):

Nej, preliminär befolkningsstatistik (månad, kvartal, halvår samt 1 november) är inte officiell statistik. Däremot är slutlig befolkningsstatistik (år) till största del officiell statistik.

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation:

Statistiska centralbyrån

Postadress:

BV/BE, 701 89 Örebro

Besöksadress:

Klostergatan 23

Kontaktperson:

Tomas Johansson

Telefon:

019-17 64 26

Telefax:

--

E-post:

befolkning@scb.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån
<i>Postadress:</i>	BV/BE, 701 89 Örebro
<i>Besöksadress:</i>	Klostergatan 23
<i>Kontaktperson:</i>	Tomas Johansson
<i>Telefon:</i>	019-17 64 26
<i>Telefax:</i>	--
<i>E-post:</i>	befolkning@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Preliminär befolkningsstatistik baseras på uppgifter från registersystemet RTB (Registret över totalbefolkningen), som i sin tur bygger på administrativa register. Skatteverket levererar uppgifter från folkbokföringen och på SCB lagras uppgifterna efter vissa kontroller och rättningar i RTB.

Skyldighet att lämna uppgifter till folkbokföringen regleras i folkbokföringslagen, SFS 1991:481, och enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, ska Skatteverket och Migrationsverket lämna de uppgifter som behövs för Befolkningsstatistiken till SCB.

Följande lagar och förordningar reglerar individers skyldighet att anmäla uppgifter till folkbokföringen samt Skatteverkets rätt och skyldighet att behandla folkbokföringsuppgifter; Folkbokföringslag (1991:481), Folkbokföringsförordning (1991:749), Lag (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet, Förordning (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet samt Förordning (2007:762) med instruktion för Statistiska centralbyrån.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

Ibland efterfrågas statistik över etniskt ursprung. Detta ingår inte i Befolkningsstatistiken då personuppgiftslagen enligt 13§ förbjuder behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung.

A.8 Gallringsföreskrifter

RTB gallras inte, utan långtidsarkiveras i enlighet med Riksarkivets bevarandebeslut RA-MS 2007:64. I nuläget är årgångarna 1968–1997 långtidsarkiverade hos Riksarkivet. Vissa register över befolkningsförändringar finns från och med 1961.

A.9 EU-reglering

Inga internationella rekommendationer eller regleringar finns för preliminär befolkningsstatistik

A.10 Syfte och historik

Preliminär befolkningsstatistik ska belysa folkmängdens storlek, förändringar och sammansättning. Statistiken innehåller följande grundläggande demografiska variabler; levande födda, avlidna, invandrade, utvandrade, folkökning samt folkmängd. Statistiken innefattar även civilståndsändringar, uppgifter om dödfödda och inrikes flyttningar. Statistiken redovisas bl.a. efter bakgrundsvariablerna kön, ålder, boendelän samt boendekommun.

Preliminär månadsstatistik produceras för månad, kvartal, halvår, årets tre första kvartal samt per den 1:a november.

Tabellverket som senare kom att bli SCB bildades redan 1749. Befolkningsstatistik finns i princip sedan dess, om än inte i lika stor omfattning som idag. I början av 1900-talet beslutade man sig för att revidera statistiken från 1700- och 1800-talet. Den kanske viktigaste korrigeringen av den tidiga Befolkningsstatistiken var den korrigering av folkmängden för åren 1750–1810 som Gustav Sundbärg gjorde i början av 1900-talet. Korrigeringar gjordes också vad gäller statistik över kön, ålder och familjeställning som ofta saknades.

Stora delar av folkbokföringen datoriserades 1967 och med folkbokföringens register som grund inrättade SCB påföljande år ett registersystem som fick namnet RTB (Registret över totalbefolkningen). RTB omfattar information om befolkningen och dess förändringar och speglar innehållet i folkbokföringens register.

RTB-register finns tillgängliga för varje år från 1968 och framåt. Några register över befolkningsförändringar finns redan från 1961 och framåt. Från och med 1968 började man successivt att använda RTB-register för framställandet av Befolkningsstatistik från SCB. Innan dess baseras uppgifterna bl.a. på de summariska folkmängdsredogörelserna som pastorsämbetena sände till SCB. Från och med årsskiftet 1973/74 baseras all befolkningsstatistik från SCB på RTB.

SCB har publicerat *preliminär* Allmän månadsstatistik sedan början av 1960-talet.

A.11 Statistikanvändning

Befolkningsstatistik används av många olika användare inom skilda delar av samhället. Allmänheten ska få en översiktlig beskrivning av befolkningsutvecklingen. Planerande myndigheter ska ha tillgång till väl avpassade planeringsunderlag. Inom den gruppen är kommuner, länsstyrelser och landsting de främsta användarna av Befolkningsstatistik. Statistiken används bl.a. som underlag vid planering av barnomsorg, skolor, äldreomsorg, bostadsbyggande samt för befolkningsprognoser. Andra användare av Befolkningsstatistik som planeringsunderlag för regional dimensionering är t.ex. Polisen, Skatteverket, hovrätter och försäkringskassor.

Användarna representeras bl.a. av *användarrådet för befolkning, demografi och utbildning*. Deltagande organisationer i rådet är Utbildningsdepartementet, Finansdepartementet, Socialdepartementet, Skolverket, Högskoleverket, Arbetsförmedlingen, Sveriges Kommuner och Landsting, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU), Institutet för social forskning (SOFI) samt Stockholms universitet.

A.12 Uppläggnings och genomförande

Befolkningsstatistiken skapas genom att data samlas in från Skatteverkets administrativa folkbokföringsuppgifter som bearbetas till statistikregister hos SCB. Utifrån statistikregistren skapas sedan Befolkningsstatistiken.

RTB får fem gånger i veckan (morgonen efter varje vardag) aviseringar från folkbokföringen via Navet, som är Skatteverkets system för distribution av folkbokföringsuppgifter till samhället. Indata kontrolleras och läggs in i RTB-systemet. Varje månad framställs utdata i form av ett antal register. Utgångsmaterialet för uppgifterna är de rapporter om födselar, dödsfall, flyttningar, civilståndsåändringar och medborgarskapsändringar som skattekontoren lämnar till Skatteverket. Uppgifterna i RTB, som utgör primärmaterialet till tabellframställning, avser den folkbokförda befolkningen. De begrepp och definitioner som används inom folkbokföringen gäller även för RTB.

A.13 Internationell rapportering

Månadsvisa preliminära uppgifter om födda, döda, invandring och utvandring skickas under hösten till *Eurostat* genom enkäten "Nowcast".

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Arbetet med att förbättra statistikens innehåll, tillförlitlighet, aktualitet, jämförbarhet och sammanvändbarhet samt tillgänglighet och förståelighet fortlöper genom ett produktnära utvecklingsarbete. Detta arbete initieras, planeras och följs upp inom Befolkningsstatistikens arbetsgrupp.

Eurostat planerar förändringar avseende datainsamlingen från EU-länderna. Både insamlingstidpunkter och formulär kommer troligen att förändras.

Efter införande av folkbokföring på lägenhet har det skapats förutsättningar att öka fullständigheten i Befolkningsstatistiken. Statistiska centralbyrån har kompletterat Befolkningsstatistiken genom att publicera slutlig registerbaserad löpande hushållsstatistik. Planer finns att hushållsstatistik ska ingå i den preliminära Befolkningsstatistiken, men det finns i dagsläget ingen fastställd tidsplan.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i statistiken enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sam användbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik. Preliminär statistik ska jämföras med motsvarande preliminär statistik för tidigare år för att vara direkt jämförbar.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Målstorheterna är främst av två slag när det gäller preliminär befolkningsstatistik:

- Folkmängdsuppgifter avseende situationen den sista dagen i månaden alternativt den sista dagen i en grupp av månader (första kvartalet, första halvåret, de tre första kvartalen) samt den 1 november. Antal personer efter ålder, kön, län, kommun mm.
- Antal demografiska händelser under perioden. Det avser bland annat antal födselar, dödsfall, flyttningar, civilståndsförändringar m.m.

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen för 2014 års preliminära befolkningsstatistik utgörs av de personer som enligt lagar, förordningar och andra regler som gäller för folkbokföringen borde ha varit folkbokförda i Sverige någon gång under aktuell period. Undersökningsobjekt för befolkningsstatistiken är personer.

Folkbokföringen – huvudregel

En person är folkbokförd på den fastighet och lägenhet där denne är bosatt. Enligt huvudregeln i folkbokföringsförordningen ska en person anses vara bosatt på den fastighet där denne regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. En person som är bosatt på en fastighet med mer än en lägenhet ska även folkbokföras på lägenhet. Om tveksamhet råder ska stor hänsyn tas till var personen har sitt arbete eller sin familj. Ett nyfött barn, som fötts i Sverige, folkbokförs i den församling i vilken modern var folkbokförd vid nedkomsten. Om modern inte var folkbokförd vid

nedkomsten, folkbokförs barnet endast om fadern var folkbokförd och vårdnads-
havare. Ett nyfött barn, som fötts utomlands, folkbokförs enbart om modern var
folkbokförd vid nedkomsten.

Undantag från huvudregeln

Från huvudregeln finns vissa viktiga undantag som kan delas in i tre grupper:

- 1) Personer som är folkbokförda men som inte bor i Sverige
- 2) Personer som bor i Sverige men som inte är folkbokförda
- 3) Personer som är folkbokförda på en annan fastighet än den de bor på

Personer i grupp 1) ingår i RTB medan personer i grupp 2) inte gör det. Personer i
grupp 3) ingår i RTB men kan vid en regional uppdelning komma att ingå i ett
annat regionalt område än det de bor i.

1) Personer som är folkbokförda men som inte bor i Sverige

Personer som är anställda utomlands i statens tjänst, huvudsakligen UD- och
SIDA-anställda, folkbokförs i Sverige. Detta gäller även familjemedlemmar och
svensk betjäning. Personerna fortsätter att vara folkbokförda i den församling
varifrån utflyttningen skett. Regeln gäller inte personer som är anställda utom-
lands av internationella organisationer, t.ex. FN eller EU.

Svenska missionärer och präster som är anställda utomlands och deras medföl-
jande familj får vara folkbokförda i Sverige. Vidare fortsätter folkbokförda
personer att vara folkbokförda vid utomlandsflytt om vistelsen är avsedd att vara
mindre än ett år. I de fall det vid utflyttningen är oklart om vistelsen utomlands
kommer att vara mer eller mindre än ett år kan man vara folkbokförd i Sverige
upp till ett år efter utflyttningen. Man blir då folkbokförd under rubriken ”på
församlingen skrivna” eller på den fastighet där man fortfarande disponerar
bostad.

2) Personer som bor i Sverige men som inte är folkbokförda

Personer som vid inflyttningen till Sverige har för avsikt att vistas här kortare tid
än ett år folkbokförs inte. Utomnordiska medborgare måste ha uppehållstillstånd
för att bli folkbokförda. För EU-medborgare krävs dock enbart uppehållsrätt.
Utländska medborgare som tillhör utländsk beskickning eller konsulat och dess
betjäning folkbokförs inte i Sverige. Personer i nämnda kategorier ingår alltså
inte i RTB-registren.

3) Personer som är folkbokförda på en annan fastighet än den där de bor

Den s.k. familjeregeln innebär att om en person pga. sina arbetsförhållanden inte
bor tillsammans med sin familj så ska denne ändå vara folkbokförd hos sin familj
så länge familjegemenskapen kvarstår.

Om man har ett tidsbegränsat tillfälligt arbete på annan ort så ska man vara
folkbokförd där man har sin egentliga hemvist.

Studierande kan vara folkbokförda antingen på hemorten eller på studieorten
beroende bl.a. på studietidens längd, egen ålder, civilstånd m.m. Studierande på
postgymnasial nivå ska i regel folkbokföras på studieorten.

Regeln om ej regelmässig vila på viss fastighet tillämpas för bl.a. handelsresanden,
resemontörer och sjömän. Dessa folkbokförs där de anses ha sin egentliga
hemvist.

Personer som vårdas på hem för äldre har valfrihet att vara folkbokförda antingen i hemförsamlingen på den gamla hemfastigheten alternativt på en fiktiv fastighet med rubriken ”*på församlingen skrivna*” eller i församlingen där vårdhemmet är beläget.

Intagning på sjukhus, vårdinrättning eller kriminalvårdsanstalt ska inte medföra ändring av folkbokföringen.

Folkbokföring på lägenhet

Tidigare var en person folkbokförd på en fastighet, vilket innebar att personer boende på en fastighet med endast en lägenhet via folkbokföringen kunde kopplas ihop till bl.a. hushåll. Detta var dock inte möjligt för personer som var folkbokförda på en fastighet med mer än en lägenhet. Nu är folkbokföringen, för personer folkbokförda i en fastighet med mer än en lägenhet, kompletterad med personens lägenhetsnummer. Detta innebär att alla personer, oavsett om personen är folkbokförd på en fastighet med en eller flera lägenheter, har en unik identitet på sitt folkbokförda boende.

1.1.2 Variabler

Nedan redovisas ett urval av de variabler som används i den preliminära befolkningsstatistiken. Ytterligare variabler finns redovisade i dokumentationen av registret över totalbefolkningen (RTB), se vidare avsnitt 5.3 *Dokumentation*.

Variabler	Beskrivning
Civilstånd	Uppgifter redovisas om förändringar i civilståndet som skett under perioden. De civilståndsändringar som redovisas i den preliminära statistiken är gifta och skilda.
Döda	Dödsfall registreras där den döde var folkbokförd. Enbart personer som var folkbokförda vid dödsfallet ingår i statistiken.
Dödfödd	Med dödfött barn avses nyfödd som avlidit efter utgången av tjugoandra havandeskapsveckan (eller, vid ovisshet om tiden, är minst 25 cm lång).
Flyttning	Vid flyttning gäller den nya folkbokföringen från och med den faktiska flyttningsdagen om flyttningen har anmälts inom en vecka. Om en flyttningsanmälan inte kommer in i tid gäller den nya folkbokföringen från den dag då anmälan kom in till någon av de myndigheter som är behöriga att ta emot anmälan. Se avsnitt 4.1 <i>Jämförbarhet över tiden</i> för ytterligare information.
Invandring	För att bli registrerad som invandrare ska man ha för avsikt att stanna i Sverige i minst ett år. Enbart personer som folkbokförs räknas som invandrare.
Kommun	Enligt indelningen den 1 januari 2014 består Sverige av 290 kommuner. Kommunindelningen redovisas på SCB:s webbplats, www.scb.se/regionalt .

fortsättning

Variabler	Beskrivning
Levande född	Med levande fött barn avses nyfödd som efter födelsen andats eller visat andra tecken på liv såsom hjärtslag, pulseringar i navelsträngen eller tydliga, spontana rörelser av skelettmuskulaturen. Födda avser levande födda om inget annat anges. Ett nyfött barn, som fötts i Sverige, folkbokförs i den församling i vilken modern var folkbokförd vid nedkomsten. Om modern inte var folkbokförd vid nedkomsten, folkbokförs barnet endast om fadern var folkbokförd och vårdnadshavare. Ett nyfött barn, som fötts utomlands, folkbokförs enbart om modern var folkbokförd vid nedkomsten.
Län	Enligt indelningen den 1 januari 2014 består Sverige av 21 län. Länsdelningen redovisas på SCB:s webbplats, www.scb.se/regionalt .
Utvandring	För att bli registrerad som utvandrare ska man ha för avsikt att bosätta sig utomlands under minst ett år. Enbart personer som anmäler detta till folkbokföringen räknas som utvandrare. Vid utflyttning till ett annat nordiskt land gäller folkbokföringsreglerna i det land man flyttar till. Det kan innebära att personen blir registrerad som utvandrare trots att personen inte har för avsikt att bosätta sig utomlands i minst ett år, om reglerna är sådana i inflyttningslandet.
Ålder	Ett åldersbegrepp används inom den preliminära befolkningsstatistiken: ålder vid årets slut, dvs. ålder den 31 december respektive år.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska mått som används är framför allt summor och kvoter, men det förekommer även viss redovisning av t.ex. medianer. Kvoter redovisas bl.a. annat i form av medelvärden och andelar. Vissa demografiska mått redovisas per 1 000 invånare. I den preliminära befolkningsstatistiken redovisas förutom antalsuppgifter (summor) dessa demografiska mått:

Flyttningsöverskott: Differensen mellan in- och utflyttningar under perioden. För riket är flyttningsöverskott och invandringsöverskott densamma eftersom statistiken på riksnivå inte berörs av inrikes omflyttningar. Flyttningsöverskottet kan vara positivt eller negativt.

Folkökning: Folkökningen definieras som skillnaden mellan folkmängden vid periodens början och periodens slut. Händelser (födslar, dödsfall, flyttningar) som skett före perioden, men som rapporterats efter en månad in på perioden, påverkar den ingående folkmängden men redovisas inte som händelser under perioden. Detta medför att folkökningen inte är det samma som summan av födelseöverskott och flyttningsöverskott.

Formeln för folkökningen är:

$$\text{Folkökning}_t = P_t - P_{t-1}$$

P_t är folkmängden den sista dagen före perioden

P_{t-1} är folkmängden den sista dagen under perioden

Födelseöverskott: Kallas även naturlig folkökning. Födelseöverskottet beräknas som antalet födda under perioden minus antalet döda under perioden. Födelseöverskottet kan vara positivt eller negativt.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Den preliminära befolkningsstatistiken redovisas efter ett antal redovisningsgrupper. De viktigaste är kön, ålder, boendelän, boendekommun samt tidpunkt för olika händelser.

Preliminär statistik för 2014 redovisas enligt den indelning i administrativa områden som gäller den 1 januari 2014 och redovisas på riks-, läns- eller kommunnivå.

Länder

I den mån länder redovisas i den preliminära befolkningsstatistiken redovisas den enligt SCB:s indelning i länder som gäller aktuell månad.

1.1.5 Referenstider

Referenstidpunkten är den sista dagen i aktuell period (månad/flera månader) för all statistik som avser folkmängdsuppgifter (antal personer efter kön, ålder mm.). För statistik som rör demografiska händelser (födslar, dödsfall, flyttningar mm.) är referensperioden hela den aktuella perioden (en månad/flera månader).

1.2. Fullständighet

Befolkningsstatistiken redovisar uppgifter om folkmängden, demografiska händelser samt asylsökande. Efter införande av folkbokföring på lägenhet har det skapats förutsättningar att öka fullständigheten i Befolkningsstatistiken. Statistiska centralbyrån kompletterar Befolkningsstatistiken genom att inkludera publicering av registerbaserad löpande hushållsstatistik. Den *preliminära* Befolkningsstatistiken omfattar dock inte uppgifter om asylsökande och hushåll.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken som baseras på uppgifter från registret över totalbefolkningen har allmänt sett god kvalitet. Eftersom folkbokföringsuppgifter används utbrett i samhället så ökar chansen för att fel i uppgifterna hittas och rättas. Vissa myndigheter har enligt förordning skyldighet att återrapportera fel i folkbokföringen. Också personbevisen, som utfärdas av Skatteverket, kan ses som en

viktig kontroll av tillförlitligheten i uppgifterna. Personbevisen beställs av den enskilde personen och visar vilka uppgifter som finns i folkbokföringen. Ett personbevis behövs t.ex. om man ska skaffa id-kort, ansöka om svenskt medborgarskap eller ansöka om skilsmässa. Varje år utfärdas ca 2,6 miljoner personbevis.

Uppgifter ur folkbokföringen som används sällan i samhället kan antas ha något lägre tillförlitlighet än variabler som används frekvent av många myndigheter. Detta gäller t.ex. uppgifter om adopterade.

För RTB har kontrollundersökningar gjorts där man jämfört uppgifterna i RTB med Skatteverkets folkbokföringsdatabas och dessa visar på mycket små skillnader. Den senaste jämförelsen gjordes i februari 2011. Resultatet var att i RTB-systemet fanns 539 personer som enligt befolkningsregistret fortfarande var folkbokförda men som inte var det enligt Skatteverket. Åt andra hållet fanns 14 personer som fanns i folkbokföringsregistret hos Skatteverket men inte i RTB-systemet. För de personer som var folkbokförda enligt både RTB och Skatteverket var det bara 109 personer där folkbokföringsuppgifterna inte stämde. Detta betyder att innehållet i folkbokföringen och RTB överensstämmer i mycket hög grad och att tillförlitligheten är god i RTB.

Det största problemet inom tillförlitlighet för *individstatistiken* är övertäckningen. Övertäckning innebär att personer fortfarande är folkbokförda, trots att de inte längre borde vara det. Övertäckning i en region kan vara en undertäckning i en annan region om personen är folkbokförd i Sverige, men i fel region.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Befolkningsstatistiken är totalräknad och därmed inte påverkad av urvalsosäkerheter.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulation för Befolkningsstatistiken är Sveriges folkbokförda befolkning enligt SCB:s Register över totalbefolkningen (RTB) medan *målpopulationen* är personer som ska vara folkbokförda enligt de författningar som reglerar folkbokföringen. Det finns personer som borde vara folkbokförda men som inte är det (undertäckning) samt personer som är folkbokförda trots att de inte borde vara det (övertäckning), vilket leder till täckningsfel. Det är brister i rapportering av födselar, dödsfall, inrikes- och utrikes flyttningar som resulterar i dessa täckningsfel. Några exakta mått på storleken av bristerna finns för närvarande inte.

Undertäckning

Brister i rapporteringen av födselar och invandring resulterar i undertäckning. Födselar ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. För nyfödda uppskattas undertäckningen i observationsregistren vara 0,1 procent av 0-åringarna.

Om en person invandrar till Sverige och personen enligt lagar och förordningar borde folkbokföra sig men inte gör det uppstår undertäckning. Någon uppskattning av storleken på denna undertäckningen saknas.

Invandrare blir registrerade som invandrade vid den tidpunkt då de folkbokförs. I vissa fall kan det gå en relativt lång tid mellan ankomsten till Sverige och folkbokföringstidpunkten. Vid inflyttning till Sverige genomgår personer med utomnordiskt medborgarskap i vissa fall en omfattande administrativ process innan beslut om uppehållstillstånd kan fattas. Detta gör att tiden mellan inresan till Sverige och registrering av inflyttningen kan bli lång. Under perioder med stor invandring tenderar de administrativa handläggningstiderna i varje enskilt fall att öka. Detta gäller särskilt personer som inte fått sin ansökan om uppehållstillstånd beviljad och som överklagar beslutet, vilket medför att det blir en avsevärd tidsskillnad mellan inresan och det slutliga beslutet.

För de invandrare som fick sina beslut om uppehållstillstånd under 1996 var mediantiden från det att ansökan registrerats fram till folkbokföring 21 veckor. Före ansökan finns polisens handläggningstid, om vars längd vi inte har någon uppgift. Uppgift om tidsskillnaden mellan invandring och registreringstidpunkt för nordiska invandrare saknas men den är kortare eftersom nordbor kan bosätta sig i Sverige utan uppehållstillstånd.

Övertäckning

Brister i rapporteringen av dödsfall och utvandring resulterar i övertäckning. Dödsfall ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. Övertäckningen i observationsregistren med anledning av ej rapporterade dödsfall antas vara mindre 0,1 procent av de döda.

Utvandrare förorsakar övertäckning om utflyttning inte anmäls. Genomförda studier tyder på att folkbokföringen och därmed RTB innehåller ett betydande antal personer som inte längre bor i landet. Detta är förmodligen den allvarligaste kvalitetsbristen i såväl folkbokföringen som i RTB. De flesta av dem som flyttar ut ur landet har inget eget intresse av att anmäla utflyttning och en del gör det heller inte. Det kan till och med vara fördelaktigt att behålla sin folkbokföring i Sverige. Vid den kontroll som gjordes i samband med folk- och bostadsräkningen 1985 var övertäckningen ca 0,1 procent av hela befolkningen. Räknat på delpopulationen utländska medborgare var övertäckningen 1,0 procent för nordiska medborgare och 2,8 procent för övriga medborgarskap tillsammans.

Flera försök har gjorts för att skatta övertäckningen, bl.a. genom att jämföra dödsrisker för personer med svensk respektive utländsk bakgrund samt genom analys av bortfall och postreturer i olika undersökningar. I en studie från 1994 (Nilsson, *Brister i folkbokföringen*, PM, 1994) framförs hypotesen att övertäckningen bland utrikes födda kan vara så stor som 10 procent. Andra analyser pekar på att omfattningen av övertäckningen kan ligga mellan 25 000–50 000 personer, vilket utgör 0,25–0,5 procent av hela befolkningen.

Ett försök till indirekt skattning av övertäckningen har gjorts i en studie publicerad 2002 (Qvist, *Täckningsproblem i Registret över totalbefolkningen RTB*. SCB, R&D Report1999:1). I studien analyseras invandrades dödlighet under perioden 1993–97 med intensitetsregression. Analysen visar att det finns en relativ underdödlighet bland personer födda utomlands jämfört med personer födda i Sverige. Denna relativa underdödlighet tolkas som en relativ övertäckning i RTB. Beräkningar visar att övertäckningen bland utomnordiska

invandrare ligger i intervallet 25 000–50 000 personer, vilket motsvarar 4–8 procent av de utomnordiska invandrarna.

Under år 2004 har studier gjorts där man försökt att skatta storleken på övertäckningen med hjälp av registerstatistik. En preliminär beräkning pekar på en övertäckning på minst 35 000 personer.

Skatteverket har uppmärksammat problemet med folkbokföringsfelet i en rapport (Kartläggning av folkbokföringsfelet, rapport 2006:7). Där ger man förslag på åtgärder, t.ex. lagändring som möjliggör ett utökat samarbete mellan berörda myndigheter. Inom Skatteverket skulle kontrollen bli effektivare om folkbokföringen fick tillgång till skatteregistren.

I rapporten *Övertäckningen i Registret över totalbefolkningen* (SCB, Bakgrundsfakta, Befolknings- och välfärdsstatistik 2010:5) konstaterar man att övertäckningen i RTB inte minskat under 2000-talet utan tvärtom ökat. Rapporten kan inte ge underlag för att mer precist bedöma storleken av övertäckningen.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna till RTB-registren hämtas från de externa folkbokföringsregistren som är administrativa till sin karaktär. Primärt är det Skatteverket som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den handbok i folkbokföring som används i arbetet.

Eftersom en stor del av rapporteringen till folkbokföringssystemet sköts av barnmorskor, vigsselförrättare, domstolar eller läkare där rapporteringen är en del av arbetsuppgifterna kan man rimligen anta att uppgifterna rapporteras med små mätfel.

Då rapporteringen sköts av individen själv, t.ex. vid flyttning, är mätfelen troligen mer omfattande. Detta visar sig inte minst vid den bristande rapporteringen av utvandring med övertäckning som följd.

Under 2011 har Skatteverket fått in ca 96 000 anmälningar om felaktig folkbokföring. Anmälningar kan dels komma från andra myndigheter, men även från enskilda personer. Av anmälningarna tog man ut knappt 40 000 för fördjupad bosättningskontroll. Kontrollen resulterade i förändrad folkbokföring i 80 procent av fallen.

I samband med massutsändningar av brev som till exempel skattsedlar och röstkort kontrollerar folkbokföringen ibland adressuppgifterna på de försändelser som inte nått adressaten. Avsikten är att undersöka om flyttning anmäls i rätt tid eller anmäls över huvud taget samt att kontrollera om den faktiska bosättningen överensstämmer med den registrerade. I anslutning till utsändningen av blanketter till folk- och bostadsräkningarna 1975, 1980 och 1985 genomfördes också sådana kontroller. Kontrollundersökningarna visar att bristerna främst gäller rapportering av utvandring. En närmare redogörelse för resultatet av dessa kontroller finns bland annat i publikationen *Folkmängd del 1–2, 31 december 1998* (SOS).

2.2.4 Svarsbortfall

Svarsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värde på en eller flera variabler i en undersökning inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt (t.ex. person, företag, kommun osv.) är det frågan om *objektsbortfall*; saknas enbart vissa värden, handlar det om *partiellt bortfall*.

Förekomsten av objektsbortfall är obefintligt. För vissa personer saknas dock uppgifter för vissa variabler, s.k. partiellt bortfall. Mycket små bortfall finns i t.ex. födelse- och medborgarskap. För relationer som rör förälder-barn är täckningen bättre för inrikes födda än för utrikes födda. Detta beror på att barnet kan invandra ensamt eller om barnet invandrar i vuxen ålder så registreras inte föräldrarna.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt.

Andra bearbetningsfel beror på den "mänskliga faktorn", t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel. Risken för att de ska inträffa och den konsekvensen detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den "mänskliga faktorn", både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

För Befolkningsstatistiken gäller att själva dataregistreringen sker vid de lokala skattekontoren. Då uppgifterna bereds, dataregistreras och bearbetas inom folkbokföringen genomförs både manuella och maskinella kontroller som kan ge upphov till rättelser och korrigeringar.

När uppgifterna sedan aviserats till SCB granskas de i de olika skeden av bearbetningar som görs innan de godkänns för inläggning i RTB:s slutliga observationsregister.

Det finns inga särskilda studier gjorda över eventuella bearbetningsfel i Befolkningsstatistiken och det finns heller inget som tyder på att eventuella fel påverkar statistiken mer än marginellt.

2.2.6 Modellantaganden

Framställningstid

Statistik från RTB framställs en månad efter aktuell referenstidpunkt. Det betyder t.ex. att statistik per den 31 januari framställs i början av mars. Att inte statistiken framställs med detsamma beror på att SCB vill invänta sena aviseringar. En avvägning mellan aktualitet och täckning har lett till beslutet att ta fram statistiken med en månads eftersläpning.

Vid nästa månads publicering uppdateras uppgifterna för föregående månad med sena aviseringar. Detta innebär att vid framställningen av den slutliga statistiken efter årets slut har januari månads uppgifter uppdaterats med sena aviseringar fram t.o.m. januari året därpå medan uppgifterna för december månad enbart uppdaterats med sena aviseringar som inkommit under januari månad nästkommande år. Det vill säga att januari månad uppdateras med uppgifter som inkommit sent under ett år medan december månads uppgifter uppdateras med uppgif-

ter som inkommit sent under en månad. Efter den sista januari året efter redovisningsåret tillåts inga fler uppdateringar.

Demografiska mått

Många av de demografiska mått som används bygger på modellantaganden som är allmänt vedertagna bland befolkningsstatistiker. Det rör sig bland annat om antaganden om risktider. I den preliminära befolkningsstatistiken redovisas dock inga demografiska mått förutom summor, födelse- och flyttningsnetto samt folkökning.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Osäkerhetsmått för slumpmässiga urvalsfel (vanligen 95-procentiga konfidensintervall) beräknas inte eftersom det är en totalräknad undersökning. Inte heller några andra osäkerhetsmått beräknas.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

På riksnivå publiceras preliminär befolkningsstatistik över folkmängd och befolkningsförändringar varje månad på SCB:s webbplats. Efter varje kvartal publiceras även befolkningsstatistik för län och kommuner. Befolkningsstatistik per den 1:a november avser endast folkmängd. Därutöver redovisas statistiken över första halvåret i ett pressmeddelande.

Preliminär Befolkningsstatistik redovisas på SCB:s webbplats, www.scb.se/be0101.

3.2 Framställningstid

För Befolkningsstatistik gäller generellt att uppgifter kan redovisas ca 5–6 veckor efter mättidpunkten.

3.3 Punktlighet

Statistiken publiceras i enlighet med gällande publiceringsplaner vilka redovisas på SCB:s webbplats, www.scb.se/be0101.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

I samband med att statistik för en ny månad framställs uppdateras även tidigare månaders befolkningsförändringar och därigenom också folkmängden som rapporterats in efter det att statistiken publicerats, s.k. sena aviseringar. Det är därför inte möjligt att återskapa tidigare månaders statistik. Den sista januari 2014 är sista dagen för uppdateringar av 2013 års statistik. Det är egentligen först då som månadsstatistiken blir jämförbar med tidigare års månadsstatistik.

För preliminär befolkningsstatistik avsende första kvartalet, första halvåret, årets första tre kvartal samt statistik per den 1 november finns jämförbar statistik för föregående år.

Uppgifterna i RTB-systemet levereras från det svenska folkbokföringssystemet och är därför beroende av de definitioner och regler som används där. Folkbokföringens innehåll har sedan år 1968, då RTB-systemet skapades, varit i stort sett oförändrat. Detta gäller även RTB-systemet som från starten förändrats i mycket liten omfattning. I dokumentationen för långtidsarkivering av RTB-registren kan man hitta de skillnader som trots allt finns i variabeluppsättning och variabelinnehåll. Nedan redovisas några av förändringar som påverkat Befolkningsstatistiken.

Civilståndsåndringar

Lagstiftningen om skilsmässor ändrades den 1 januari 1974. I korthet innebar förändringarna bland annat att hemskillnadsåret ersattes med en betänketid på sex månader. Om makarna inte har några barn under 16 år och båda är överens om skilsmässan behövs ingen betänketid. Den kraftiga ökningen av antalet skilsmässor under 1974 och 1975 måste ses mot denna bakgrund. År 1990 ändrades reglerna för änkepension. Många sammanboende ville då försäkra sig om rätten till änkepension, vilket ledde till en kraftig ökning av antalet gifta under 1989.

Mellan den 1 januari 1995 och de 30 april 2009 har det varit möjligt att ingå partnerskap. Den 1 maj 2009 trädde en könsneutral äktenskapslag i kraft som upphävde partnerskapslagen. Sedan dess är det inte längre möjligt att ingå partnerskap i Sverige. Personer som är registrerade partners kan, om de vill, genom en anmälan till Skatteverket omvandla sitt partnerskap till äktenskap.

Folkbokföringens omorganisation

Den 1 juli 1991 övertog de lokala skattemyndigheterna (numera Skatteverket) ansvaret från pastorsämbetena för folkbokföringen på lokal nivå. Samtidigt med omorganisationen ersattes det gamla regelverket med en ny lagtext. Reglerna är ungefär desamma som gällde tidigare. En nyhet är emellertid att personer som är över 17 år och går på postgymnasial utbildning ska vara folkbokförda där de bor. Tidigare var det vanligt att dessa studerande var folkbokförda i föräldrahemmet. Den nya lagen har gradvis kommit att öka antalet flyttningar i åldrarna 19 till 24 år, då studenterna i allt högre utsträckning har folkbokfört sig på studieorten. Folkökningen som redovisas efterföljande år kan för vissa kommuner delvis vara en effekt av den nya folkbokföringslagen.

Födda

Under 1973 ändrades aviseringarna av nyfödda till SCB. Tidigare angavs barnets ordningsnummer endast för barn födda i bestående äktenskap ingångna 1950 eller senare. Ordningsnumret avsåg makarnas samtliga gemensamma barn såväl levande födda som dödfödda. Från mitten av 1973 innehåller aviseringarna om födselar i stället det antal barn som modern oavsett civilstånd, tidigare fött, dels levande, dels dödfödda. Detta har av SCB räknats upp till att avse det nyfödda barnets ordningsnummer.

Den 1 juli 1979 ändrades medborgarskapslagstiftningen. Ändringen avser barn, vars far har utländskt medborgarskap och mor svenskt medborgarskap. Före den 1 juli 1979 blev dessa barn vid födseln utländska medborgare men blir numera svenska medborgare. Bestämmelsen att barn till svensk mor alltid blir svensk

medborgare medför att barn vid födseln i större utsträckning än tidigare förvärvar dubbelt medborgarskap. Inom den svenska folkbokföringen registreras dock enbart det svenska medborgarskapet.

Begreppet född inom respektive utom äktenskapet har med utgången av 1976 utgått ur all lagstiftning.

Med dödfött barn avsågs fram till 1 juli 2008 nyfödd som avlidit efter utgången av tjugooåttonde havandeskapsveckan (eller, vid ovisshet om tiden, är minst 35 cm lång). Från och med 1 juli 2008 avses nyfödd som avlidit efter utgången av tjuogoandra havandeskapsveckan (eller, vid ovisshet om tiden, är minst 25 cm lång).

Indelningsändringar för län och kommun

Indelningsändringar för län, kommun och församling försvårar statistikens jämförbarhet över tid. Se SCB:s webbplats för information om när och vilka ändringar som har genomförts, www.scb.se/regionalt. Preliminär befolkningsstatistik för 2014 redovisas enligt indelningen den 1 januari 2014.

Inrikes flyttning

Före 1998 redovisades folkbokföringens år och vecka för registrering av flyttningen som flyttningstidpunkt. Från och med 1998 redovisas den faktiska flyttningsdagen som flyttningstidpunkt om flyttningen har anmälts inom en vecka. Kommer en flyttningsanmälan inte in i tid gäller den nya folkbokföringen från och med den dag då anmälan kom in till någon av de behöriga mottagarna.

Utvandring

Varje år genomför Skatteverket kontroller av personer vars hemvist varit okänd under en längre tid. Hittar man inte personen blir han/hon till slut avförd från folkbokföringsregistret och registrerad som utvandrad till landet "obefintlig" (förkortas ofta OB). Under 2010 gjorde Skatteverket särskilda insatser för att "städa upp" i folkbokföringsregistret. Detta ledde till att 4 170 personer registrerades som utvandrade till OB under 2010 vilket är ett stort antal. Normalt brukar antalet utvandringar till OB vara ca 500 personer under ett år (med undantag för 2008 då antalet utvandrade till OB var 1 892 personer). Även antalet utvandrade till okänt land var relativt högt under 2010 (2 401 personer).

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Alla redovisningsgrupper inom Befolkningsstatistiken är jämförbara.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Befolkningsstatistiken kan i princip användas tillsammans med all statistik som har sin grund i individdata. Registret över totalbefolkningen (RTB), som utgör basen för Befolkningsstatistiken, används ofta som urvalsram för både SCB:s egna undersökningar men även för undersökningar som görs av andra än SCB.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Preliminär befolkningsstatistik presenteras i form av tabeller på SCB:s *webbplats* (www.scb.se/be0101) samt i *Statistikdatabasen* avseende befolkningsuppgifter per den 1:a november som också nås via webbplatsen. För att peka på intressanta förändringar och andra företeelser i befolkningens storlek och sammansättning, publiceras *pressmeddelanden* av regional och rikstäckande art.

Varje månad redovisas preliminär statistik på riksnivå om folkmängd och befolkningsförändringar. Varje kvartal redovisas även preliminär kommunstatistik.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i form av tabeller, texter och diagram.

5.3 Dokumentation

Framställningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *Dokumentation av statistiken (SCBDOK)*. Statistikens kvalitet beskrivs i innevarande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/be0101 men MetaPlus blir inte tillgängligt förrän årsstatistiken för 2014 är klar och publiceras senast i slutet av mars 2015.

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på uppdragsbasis specialbearbetningar av befolkningsregistrets samtliga årgångar. Efter särskild prövning kan forskare få tillgång till aidentifierade mikrodata för egna bearbetningar. SCB utför även specialbearbetningar av statistik på uppdragsbasis. Se avsnitt 5.5 *Upplysningstjänster* för kontaktinformation.

5.5 Upplysningstjänster

För information om publicerad statistik:

Statistikservice: 08-506 948 01

SCB:s webbplats: www.scb.se/be0101

För information om beställning av statistik:

E-post: befolkning@scb.se

För information om beställning av mikrodata:

E-post: befolkning.forskning@scb.se